

Oost- Groningen monumentaal

zaterdag 11 september 1993

Het is inmiddels een begrip in Nederland: Open Monumenten Dag op de tweede zaterdag in september.

Door het hele land zijn die dag duizenden kastelen, kerken, stadhuizen, boerderijen, hofjes, torens, molens, schepen, boerderijen enz. gratis, of tegen een gereduceerd tarief, te bezichtigen. Daarbij zijn ook bezienswaardigheden die normaal niet voor het publiek toegankelijk zijn !

U zult op 11 september ontdekken dat Oost-Groningen rijk is aan schitterende monumenten en musea, die u iets vertellen over de lange en roemruchte geschiedenis van het Oldambt, Westerwolde en de Veenkoloniën.

Oost-Groningen: van poldermolen tot garnizoenskerk

In deze brochure zijn voor u alle opengestelde monumenten in Oost-Groningen op een rij gezet. Daarnaast treft u in het kort enige gegevens aan over de bezienswaardigheden en over speciale activiteiten, die in het teken staan van architectuur, cultuur en geschiedenis. Nadere informatie vooraf kunt verkrijgen bij de op de achterzijde vermelde adressen.

Op de dag zelf zullen de mensen van de plaatselijke Open Monumentendag comités, de eigenaren en/of beheerders u met plezier te woord staan.

U bent van harte welkom in boerderij, molen, museum, vesting, kerk, gemaal of één van de vele andere verrassende monumenten.

Van Nieuwolda tot Ter Apel en van Zuidbroek tot Bellingwolde, door de hele regio staan op 11 september de deuren wijd open !

*Koren- en
pelmolen
"De Noordstar",
Noordbroek
(gemeente
Menterwolde)*

Uitgave:
Streekraad Oost-Groningen
Postbus 7, 9698 ZG Wedde
tel. 05976-2005

R.K.kerk (Boven Oosterdiep 79) "Waterstaatskerk" uit 1845: gewelf met schilderingen, kroonluchters, preekstoel en wandschilderingen

Ev.Luth.kerk (Sportterreinstraat 6) Zaalkerk, oorspr. uit 18e eeuw, maar met 19e eeuwse verschijningsvorm

Nieuweschans

N.H.kerk (Kerkstraat) voormalige Garnizoenskerk daterend uit 1751, arrestantenbank, preekstoel uit plm. 1837, 18e eeuwse koperen kroon, tekstdoeken uit 1829, predikantenborden en familiewapens

Synagoge (Achterstraat) synagoge uit 1811; gerestaureerd in 1972

Vestingmuseum (1e Kanoniersstraat 2) gesitueerd in voormalige kannoniersbarak thema van de expositie: Nieuweschans in historische perspectief; rond een maquette (situatie plm. 1820) wordt d.m.v. een 10-tal panelen met kaarten en foto's de historie van het dorp belicht vanaf haar ontstaan (1628) als fort Langakkerschans tot het eerste bronnenbad van Nederland in 1988; wandelroute door historisch Nieuweschans

Nieuwe Statenzijl

Sluizencomplex met overzicht van landschapsgeschiedenis

Bellingwolde

N.H.kerk Romaans Gotische kerk uit 15e eeuw, vrijstaande toren uit 1720, Schnitger/Freitag-orgel uit 1797

Molen Koren-en oliemolen; ronde stenen bovenkruier uit 1855

Oudeschans

Vestingmuseum Vestingbestel en archeologie van Oudeschans

N.H.kerk Garnizoenskerkje uit 1626

Veelerveen

Molen Achtkantige bovenkruier uit 1916

Vriescheloo

N.H.kerk Wit kerkje uit 1717, evenals klankbord; preekstoel uit 1560; torenklok uit 1679; oudste grafzerk uit 1632

Molen "De Korenbloem" Achtkantige bovenkruier uit 1895

Wedde

N.H.kerk Romaanse kerk uit 12e eeuw, het schip dateert uit de 13e eeuw, de eikenhouten kansel uit 1679, in de kerk de grafzerk van de laatste der Addinga's: de beruchte burggraven van Wedde

Wedderborg 16e eeuwse Borg, deel kelderverdieping stamt uit 1362, gebouwd door het hoofdelingengeslacht der Addinga's

Watermolen (Wedderbergen) Achtkantige bovenkruier uit 1898

Oude Pekela

N.H.kerk (H. Westerstraat 114) Zaalkerk, gebouwd in 1663-1686, met een Van Oeckelenorgel uit 1865 (geheel gerestaureerd in 1992); links van de kerk het graf van Hendrik Wester, schoolhervormer; orgelbespeling, concerten, rondleiding

Koren- en pelmolen "De Onrust" (Raadhuislaan) Achtkantige bovenkruier uit 1850; bezichtiging molen, demonstratie poppen maken en droogbloemwerkjes, VVV-informatiepost

R.K.kerk St. Willibrordus + begraafplaats (Feiko Clockstraat 228) Neo-gotische kruisbasiliek uit 1895 met Mengelberginterieur; tentoonstelling van liturgische gebruiksvoorwerpen

Nieuwe Pekela

Kapiteinshuis Pekela (Ds. S. Tjadenstraat C95/96) In de gerestaureerde kapiteinswoning, met zijn karakteristieke "krimpen" en "kantoorje" zijn in twee kamers in het achterhuis voorwerpen te zien, die betrekking hebben op de Pekelder geschiedenis o.a. de zeevaart in de 18e en 19e eeuw; tentoonstelling nieuwe aanwinsten

N.H.kerk + begraafplaats (Torenstraat) Zaalkerk uit 1704, graven van Pekelder schippers en scheepsbouwers; bezichtiging kerk

Boerderij G. Begeman Hzn. (Molenstraat G 31); bezichtiging prei-wasserij/veilingklaar maken prei

Boerderij G. Westers (Tilstraat H 52); bezichtiging veebedrijf (ligboxenstal), anjerverbouw

Boerderij H. Becker (Tilstraat K 1); bezichtiging stierenmesterij

Tuin Museum Kapiteinshuis, Nieuwe Pekela.

Stadskanaal

Vloevelden (ten oosten van de plaats Stadskanaal) Resten van een eertijds omvangrijk industrieel complex voortgekomen uit aardappelmeelproductie; thans een belangrijk natuurgebied met name voor broed- en trekvogels

Buurtschap Smeerling (gem. Stadskanaal)

Boerderij Smeerling 15 Rijksmonument, eigendom Natuurmonumenten, Westerwoldse type; foto expositie, diavoorstelling, muziek

Winschoten

Gereformeerde kerk Vrijgemaakt De kerk (oude synagoge) staat open voor bezichtiging; orgelbespeling

R.K.kerk St. Vitus Neo-gotische kerk (1880), de kerk is in juli en augustus (vr. en za.) opengesteld, gebrandschilderde ramen, neo-gotisch altaar van beeldhouwer B. Frijsdag uit 1891, bronzen Mariabeeld van de Winschoter kunstenaar Toos Hagenaars uit 1990; op Open Monumentendag: tentoonstelling van het kerkzilver

Evangelisch Lutherse kerk Zaalkerk uit 1836, kabinet-orgel gebouwd door Hendrik Blötz in 1768; orgelbespeling en rommelmarkt

N.H.kerk (Markplein) Oudste monument van Winschoten, in 1270 als R.K.kerk gebouwd, sinds de reformatie (1594) als N.H.-kerk gebruikt. In juli en augustus van wo. t/m za. te bezichtigen; orgel (1868) van C.G.F. Witte uit Utrecht, 22 gebrandschilderde ramen van Femina Schilt-Geesink uit Laren, 15 olieverfschilderijen van Jannes de Vries; orgelbespeling

Gereformeerde Kerk (Venne) Onlangs gerestaureerd, waarbij oude ballustrades op de galerij weer zichtbaar zijn gemaakt; orgelbespeling

Noordelijk Busmuseum; Het museum is geopend van 10.00 tot 17.00 uur, de toegang bedraagt f 3,— voor volwassenen en f 1,75 voor kinderen (zie ook: activiteiten)

Stadhuis (Langestraat) te bezichtigen zijn: raadzaal, b&w-kamer, hal en benedenvertrekken

Toren De (losstaande) toren in de Torenstraat (die behoort bij de N.H.-kerk) is in juli en augustus van wo. t/m za. te bezichtigen; de toren (16e eeuw) bevat vijf eeuwenoude gevangiscellen, een permanente expositie over de geschiedenis van Winschoten, kerktorens uit de omgeving in dia-lichtbakken en een foto-expositie van Oost-Groningen in de vier jaargetijden; drie grote klokken voor het nieuwe carillon zijn te bezichtigen in de entree van de toren

Woonhuis De Burcht; De restauratie van het woonhuis bij theekoppel De Burcht is in volle gang; getracht wordt om ook dit pand bij Open Monumentendag te betrekken onder het motto "Monument in restauratie"; het pand kan alleen aan de buitenkant worden bezichtigd; (zie ook: activiteiten)

Museum Stoomgemaal Het gemaal is tegen gereduceerd tarief geopend

Molens Berg (1859), Edens (1761), Dijkstra (1862) Alle drie de molens zijn op Open Monumentendag in bedrijf

Speciale activiteiten en evenementen op Open Monumenten Dag

Stadskanaal

Boerderij nr. 15 in het buurtschap Smeerling staat centraal op Open Monumenten Dag. Hier geven een dia-voorstelling en een foto-expositie een overzicht van de werkzaamheden rond de restauratie van de boerderij (thans voltooid).

Op de Vloevelden, ten oosten van Stadskanaal, worden 3 rondleidingen gegeven waarbij ingegaan wordt op het sociaal-economische belang van de aardappelmeelindustrie.

Scheemda

Historische bustocht door de gemeente Scheemda. Informatie en reservering: gemeente Scheemda, afd. cultuur, tel. 05979-5382.

Midwolda

Rond de N.H. kerk wordt het publiek uitgenodigd, onder begeleiding, plaatselijke monumenten te schilderen. Het beste resultaat wordt beloofd met een prijs.

Achter de boerderij van Hermans-Dijkstra (t.o. de Ennemaborg) is een tentoonstelling van oude tractoren te bekijken.

Nieuwolda

In het museum-gemaal 'De Hoogte' kunt u de tentoonstelling 'Overstroomd en ingepolderd' bekijken.

Bovendien bestaat de mogelijkheid een tochtje te maken met het gerestaureerde Groninger bolschip 'Volharding'; afvaarten bij het museum-gemaal.

Op de boerderij van de stoeterij 'Carneole Arabian Stud' (Hoofdweg Oost 67) zullen demonstraties vrije dressuur worden gegeven; bovendien is er een voorlichtingsfilm over het fokken van volbloedpaarden te zien. Om 14.00 uur wordt er een veulenshow gehouden.

Pekela

In het centrum van Oude Pekela vindt de traditionele OPA-jaarmarkt plaats.

Langs de monumenten is een fiets- en autoroute uitgestippeld, te verkrijgen bij de VVV-informatiepost in de molen 'De Onrust', Raadhuislaan, Oude Pekela en bij de boerderij van de fam. Westers, Tilstraat H 52, Nieuwe Pekela.

Veendam

In Veendam staat het thema 'de stedenbouwkundige ontwikkeling van 1910 - 1916' centraal. In dat kader vinden de volgende activiteiten plaats:

- wandelroute (routefolder met toelichting);
- tentoonstelling en lezingen in het Veenkoloniaal Museum in de periode voorafgaand aan de Open Monumenten Dag;
- fietsroute langs gemeentelijke monumentale panden.

In het gemeentehuis is een tentoonstelling te zien over de stedenbouwkundige ontwikkeling van Veendams partnerstad Griezno (Polen)

Nieuweschans

Wandelroute door historisch Nieuweschans.

Winschoten

Ieder uur, van 10.00 - 15.00 uur, zal er bij Noordelijk Busmuseum een museumbus vertrekken voor een rondrit door de polders; prijs: volwassenen f 6,-, kinderen f 3,- (incl. entree museum en kop koffie).

Bij de theekoepel De Burcht is een tentoonstelling ingericht over de voortgang van de restauratie van het woonhuis. (In de theekoepel wordt zo mogelijk thee geschonken).

Bij de VVV is een wandelroute langs diverse monumenten in de stad verkrijgbaar.

Uithuizen

Op vrijdag 10 september is de Menkemaborgh 's avonds verlicht.

Boekje 'Variatie op monumenten'

Voor de vierde keer heeft de Landelijke Stichting Open Monumentendag een boekje uitgegeven. De titel luidt: 'Variatie op monumenten'.

In de Landelijke Open Monumentenkrant (gratis te verkrijgen bij o.a. gemeenten en bibliotheken) vindt u meer over deze en eerder verschenen uitgaven.

Meer informatie

Nadere informatie over opengestelde monumenten en activiteiten wordt gaarne verstrekt door:

Open Monumentendagcomité Bellingwedde, gemeentehuis, tel. 05973-1444 (mevr. Schroot)
Open Monumentendagcomité Scheemda, gemeentehuis, tel. 05979-5200 (dhr. Dommissie/dhr. Engels)

Open Monumentendagcomité Pekela, gemeentehuis, tel. 05978-17555 (mevr. Horlings)

Open Monumentendagcomité Stadskanaal, gemeentehuis, tel. 05990-31227 (dhr. Bont)

Open Monumentendagcomité Menterwolde, gemeentehuis, tel. 05987-18787 (dhr. Leegstra)

Open Monumentendagcomité Veendam, gemeentehuis, tel. 05987-52222 (dhr. Keemink)

Open Monumentendagcomité Vlagtwedde, gemeentehuis, tel. 05992-2888 (dhr. de Boer)

Open Monumentendagcomité Nieuweschans, Stichting Vrienden van Nieuweschans, tel. 05972-1320 (dhr. Sap)

VVV Bourtange, tel. 05993-54600

VVV Stadskanaal, tel. 05990-12345

VVV Veendam, tel. 05987-26255

VVV Winschoten, tel. 05970-12255